

Izvedbe grada i njegovih sunčanica

Festival je htio stupiti u aktivnu komunikaciju s građanima i gostima grada, što je kroz radionice i druge projekte uspio ostvariti. Upravo zbog toga nisu potrebni niti slavni izvođači

Razgovarala
Nataša GOVEDIĆ

Emina Višnić apsolutno je studija hrvatskoga jezika i književnosti, komparativne književnosti te paralelnog studija teatrologije. Prije pokretanja Urbanog festivala, obavljala je poslove organizacije kulturnih događanja u okviru Hrvatskog centra ITI/UNESCO, Eurokaz Festivala, Hrvatskog saveza za esperanto te u sklopu Akcije Frakcije. Unutar Urbanog festivala zadužena je za selekciju i koordinaciju programa. S Eminom razgovaramo o festivalskim ostvarenjima.

Zašto ljudi u Zagrebu i dan-danas šokira kazalište izvan kazališne zgrade (mislim na uhienjaju izvođača zbog sunčanja obnaženih tijela na glavnom gradskom trgu i sl.)?

– Izgleda da je dovođenje umjetnosti u javni prostor (koji nije po svojoj funkciji namijenjen predstavljanju umjetničkih projekata) izazvalo i žešće reakcije nego što smo i sami očekivali. Naime, toliko puta spominjani eksces s uhienjajem slovenskih umjetnika Aleksandre Schuller i Gregora Kamnikara donar je pokazatelj stanja (umjetničke) neslobode na ovim prostorima. Gotovo je začudna činjenica da je policija reagirala nakon gotovo 23 sata od početka performansa »Stan« i prekinula ga sat vremena prije nego što je trebao završiti.

Slovinci na trgu »svih Hrvata«

Performas su dotada vidjele stotine ljudi koji su uglavnom reagirali znatljivo i pomalo šokirano, ali u pozitivnom smislu. Bilo je nekih koji su s ljutnjom optuživali Slovence da su okupirali glavni trg »svih Hrvata«, dakle ljudi koji su akciju postavljanja stana na javnom prostoru shvatili doslovno. Upravo ta činjenica nam vrlo slikovito govori o tome kako je naša potencijalna publika u mnogočemu još uvijek samo potencijalna i kako joj razmišljanje o umjetnosti kao specifičnoj ljudskoj djelatnosti nije općeprihvaćeno. Smatram da je ovaj događaj pokazatelj licemjernosti društva koje dopušta odstupanja od

općemoralnih zakonitosti (pitam se koje su to?) u prostorima koji su omeđeni zidom (kazališna zgrada na primjer), dok se pokazivanje intimnosti u javnom prostoru smatra vriedjanjem moralnih osjećaja građana. Upravo na to referira i članak 14. Zakona o javnom redu i miru, koji se poziva na čuvanje moralnih osjećaja iako nigdje jasno ne definira koji i kakvi su ti osjećaji.

Recite mi više o konceptu Urbanog festivala: otvorenost svemu što se izvodi na ulici, ili postoje granice »kazališnog«?

– Koncept festivala temelji se na ideji dovođenja umjetnosti recepijentu (s tim da se obrnuta situacija ne isključuje), na zauzimanju javnih prostora i na (re)interpretaciji istih kroz određeni umjetnički oblik. Festival nije ograničen na neku umjetničku formu, već u svoj program uključuje različite umjetničke oblike: performans, hepening, zvučne i likovne instalacije, ples, intervencije, web-umjetnost,

video... Osnovna ideja festivala nije se oblikovala unutar određene estetske ili umjetničke ideje, već je festival zadao sebi zadatak propitivanja gradske strukture i infrastrukture, posebno obračunajući pažnju na odnos prostor-umjetnički proces – recipijent.

Kakav je u tom slučaju koncept recipijenta, odnosno gledatelja Urbanog festivala: očekuje li se od njega/nje veće sudjelovanje u scenskom događaju nego li slučaj s dramskim predstavama?

– Gledatelju je u ovom konceptu dopuštena mnogo veća sloboda: mogućnost da u svakom trenutku može ući i izaći iz događanja, sloboda pogleda (mogućnost lake promjene pozicije gledanja), relativno slobodan pristup da se uključi u samo događanje svojom idejom, porukom, svojim tijelom, itd.

Reakcija na inzistiranje. Ipak vas molim da elaborirate ovogodišnji program:

kakav izvedbeni ili poetološki spektar nudi Urbani festival?

– Festival je zapravo svojevrsna reakcija na inzistiranje na definiranim poetikama, na način da se ne preuzima neki određeni poetološki konstrukt, već se bavi idejama koje sam maloprije spomenula. Smatram da je jedna od osnovnih obilježja suvremene umjetnosti njena neodređenost, odnosno njeno odbijanje da se uklopi u bilo kakav čvrst koncept. Dakako da se u određenim izvedbama koje smo vidjeli na ovom festivalu mogu pronaći ovi i oni utjecaji, ovakvi ili onakvi teorijski konstrukti, ali nikako se ne može reći da postoji čvrsta poetološka struktura oko koje se ili unutar koje se festival kreće.

Što je potrebno da festival doista zaživi: velika posjećenost performansa, slavni izvođači, crna rupa u ostatku kulturnih događaja prijestolnice..?

– Mislim da bi moj odgovor bio »ništa od navedenog«. Festival ne treba samo odabranu publiku, niti publiku s namjerom da vidi određenu izvedbu. Naravno da očekujemo i tu i takvu publiku i da postoji ciljna publika, ali ona nije određena nekim posebnim socijalnim karakteristikama. Publika na koju festival najviše računa je ona zatečena i zadržana na mjestu izvedbe. I mislim da je festival u tome uspio. Festival je htio stupiti u aktivnu komunikaciju s građanima i gostima grada, što je kroz radionice i druge projekte uspio ostvariti. Upravo zbog toga nisu potrebni niti slavni izvođači, niti praznina drugih događanja, budući da je Urbani festival za ove naše prostore jedinstveno događanje. Znači, jedino što nam treba je jača novčana podrška Ministarstva i Grada – jer ovakvo »snaženje« i »iskorišćavanje« prijatelja i rodbine kako bi se projekt ostvarilo može se napraviti samo jednom u životu. Učiniti ovo sa budžetom manjim od 150.000 kuna, stvar je »začudna«, kako su nam rekli naši gosti.

Koliko organizacijski traje priprema događaja kao što je Urbani festival? Koje sve formalne aktivnosti uključuje?

– Koliko traje priprema ovisi o mnogočemu. Priprema izvedbenih ili poetoloških projekata traje od nekoliko dana do nekoliko mjeseci. Upravo zbog toga nisu potrebni niti slavni izvođači, niti praznina drugih događanja, budući da je Urbani festival za ove naše prostore jedinstveno događanje. Znači, jedino što nam treba je jača novčana podrška Ministarstva i Grada – jer ovakvo »snaženje« i »iskorišćavanje« prijatelja i rodbine kako bi se projekt ostvarilo može se napraviti samo jednom u životu. Učiniti ovo sa budžetom manjim od 150.000 kuna, stvar je »začudna«, kako su nam rekli naši gosti.

Cijeli je svijet potencijalna pozornica – Emina Višnić

ma ovog festivala trajala je gotovo dvije godine, budući da smo svi krenuli od nule, pa smo i pri organizaciji prošli dugi proces učenja. Također, proces puno zavisi od sredstava s kojim se raspolaže. Naime, ako imate normalni budžet iz kojeg se mogu platiti ljudi koji rade na Festivalu, iz kojeg bi mogli iznajmiti opremu, platiti umjetnicima njihove honorare i putne troškove, tada se proces organizacije znatno skraćuje i pojednostavljuje. A formalne aktivnosti koje organizacija uključuje su doista bezbrojne: od apliciranja na natječaje, do dobivanja mnoštva dozvola od različitih institucija, pa do pisanja izvještaja, molbi, dopisa...

Odaziv medija

Još jedno pitanje vezano za kritičku potrebu diferenciranja izvedbenih događaja: koja je razlika između urbanog teatra na cesti i pučkog teatra na cesti?

– Mislim da se osnovna razlika sastoji u tome što pučki teatar ne koristi prostor u kojem se događa u smislu da ga problematizira i reinterpretira, već je njegova osnovna intencija da bude zabavan i često bezbolan. Urbani teatar ne mora biti nužno izvođen na otvorenim javnim prostorima. Mislim da je osnovni uvjet da bi neku umjetničku aktivnost nazvali urbanom njeno bavljenje urbanom problematikom, koja se ne može svesti na tematske komplekse vezane uz život u gradu, već onaj koji svoju strukturu gradi u suodnosu s gradskom strukturom, koji iz nje proizlazi i koji s njom stupa u direktni i intenzivni kontakt.

Kakav je odaziv medija na festival?

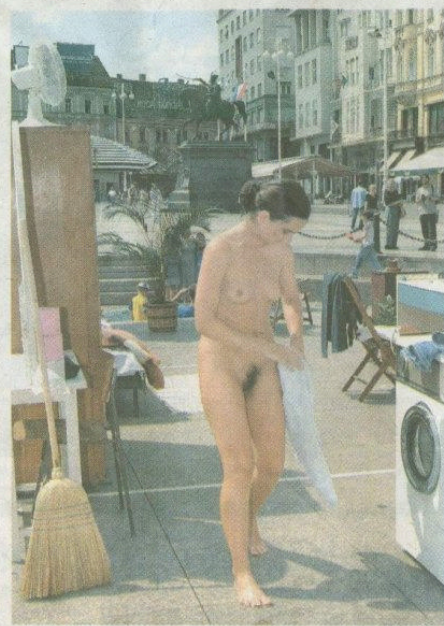
– Mediji su, kako smo i očekivali, u početku bili skeptični prema događanju, pa su ga donekle i marginalizirali. Međutim, budući da smo bili vrlo uporni uspjeli smo objasniti i pokazati da se radi o događaju vrijednom pažnje, pa su nas poprilično gotovo svi relevantniji mediji. Dakako da su medijskoj pozornosti pomogle i poneke (nenamjerne) provokativne situacije, tako da smo eto morali završiti u zatvoru da bi u nekim medijima dobili veći prostor. Međutim to je pitanje kulture i poslovanja našeg novinarstva, koje smatra da su jeftini ekscesi jedini način prodaje. Ipak, koliko god me ljutio senzacionalizam, smatram da je bitno o ovakvim ograničavanjima slobode progovoriti javno.

Možete li uprediti zagrebački festival urbane ulice s onim ljubljanskim?

– Ako pogledamo program ljubljanskog festivala vidjet ćemo da on više cilja na zabavnost, na neku vrstu višednevne fešte za puk. Zagrebački Urbani festival više inzistira na promišljanju grada kao višeslojnog fenomena u kojem dolazi do specifičnih interakcija o kojima sam već govorila. Ako već želimo tražiti konceptualno slične festivale na drugim geografskim širinama, onda je uputnije da Urbani festival usporedimo s danskim Aarhus Festivalom ili roterdamskim ljetnim festivalom, na primjer.

Smatrate li grad i bez festivala velikom pozornicom?

– Cijeli je svijet pozornica, samo potencijalna. Treba inzistirati da se potencijalno realizira.

Gotovo je začudna činjenica da je policija reagirala nakon gotovo 23 sata od početka performansa »Stan« i prekinula ga sat vremena prije nego što je trebao završiti